

Η ζωή μας είναι σινεμά

«Οι ιστορίες είναι σαν τα έθνη: η Ιταλία είναι ένα μεγάλο επικό ποίημα, η Βρετανία ένα πυκνό μυθιστόρημα, η Αμερική μια κραυγαλέα κινηματογραφική ταινία technicolor»

Από τη
ΜΑΡΙΟΛΙΑ
ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Η ΧΡΥΣΗ ΕΠΟΧΗ των υπερπαραγωγών του Χόλιγουντ προσφέρεται ως πλαίσιο για φιλόδοξα μυθιστορήματα. Η Ιταλική Ριβιέρα, και δη των αρχών της δεκαετίας του 1960, επίσης, όπως και η Ρώμη της ίδιας περιόδου, την οποία αποτύπωσε ο Φελίνι στην αριστουργηματική «Γλυκιά ζωή» («La Dolce Vita», 1960). Η αντιδιαστολή τους με τη σημερινή εποχή της γρήγορης, αναίτιας δημοσιότητας που προσφέρουν οι τηλεοπτικές εκπομπές reality γίνεται ακόμη πιο ενδιαφέρον πλαίσιο για ένα ογκώδες μυθιστόρημα.

Αυτήν ακριβώς την αντιδιαστολή αξιοποιεί ο Αμερικανός συγγραφέας και δημοσιογράφος Τζες Γουόλτερ στα «Ομορφα ερείπια». Η πλοκή του βιβλίου αρχίζει το 1962, σε ένα απομονωμένο χωριό της ιταλικής Ριβιέρας, προσβάσιμο μόνον από τη θάλασσα. Η ζωή του χωριού αναστατώνεται από την άφιξη μιας όμορφης Αμερικανίδας ηθοποιού που καταλύει στη μοναδική πανσιόν την οποία διαχειρίζεται ο νεαρός Πασκουάλε Τούρσι, άνθρωπος αρχών και ο μοναδικός σπουδαγμένος του χωριού. Η μυστηριώδης, εύθραυστη ηθοποιός, η Ντι Μόρεϊ, συμμετέχει στα γυρίσματα της «Κλεοπάτρας», της κινηματογραφικής υπερπαραγωγής που άφησε εποχή, τόσο για το υπερβολικό κόστος της όσο και για το σκάνδαλο που ξέσπασε με τους έρωτες των πρωταγωνιστών της, του Ρίτσαρντ Μπάρτον και της Ελιζαμπεθ Τέιλορ. Οι σκηνές του μυθιστορήματος που διαδραματίζονται στην Ιταλία του 1962 είναι τόσο κινηματογραφικά γραμμένες που ο αναγνώστης έχει την εντύπωση ότι παρακολουθεί ταινίες του Αντονι Μινγκέλα, Βρετανού σκηνοθέτη και λάτρη της Ιταλίας, όπως την κινηματογράφησε στον «Ταλαντούχο κύριο Ρίπλεϊ» (1999) και στον «Αγγλο ασθενή» (1996).

Παρακμή

Υστερα από 50 σχεδόν χρόνια, ο Πασκουάλε αναζητεί την Αμερικανίδα φίλη του καταφεύγοντας στη βοήθεια ενός άσημου τότε διαφημιστή και μετέπειτα σπουδαίου κινηματογραφικού παραγωγού, του Μάικλ Ντιν, ο οποίος, παρά τις σημαντικές ταινίες που γύρισε, έχει υποβαθμιστεί σε παραγωγό κυδαίων reality,

Η Λιζ Τέιλορ και ο Ρίτσαρντ Μπάρτον στην υπερπαραγωγή του Χόλιγουντ «Κλεοπάτρα», που γυρίστηκε το 1963. Στο βιβλίο του Τζες Γουόλτερ (μικρή φωτογραφία) «Ομορφα ερείπια» ο Μπάρτον γίνεται μυθιστορηματικό πρόσωπο, με έμφαση στον δύστροπο χαρακτήρα του, αλλά χωρίς τον μύθο του

με ό,τι αυτό συνεπάγεται: Το κύρος που απολάμβανε τις προηγούμενες δεκαετίες έχει δώσει τη θέση του σε έναν άνθρωπο που μοιάζει εξαιτίας των αμέτρητων πλαστικών επεμβάσεων «πρόωρα βαλσαμωμένος», «έναν εβδομηνταδυάχρονο άντρα με το πρόσωπο εννιάχρονης Φιλίππινέζας» (σελ. 140).

Η κριτική που ασκεί ο συγγραφέας στο σημερινό Χόλιγουντ είναι απληξής: Η ρομαντική όσο και φιλόδοξη Κλαίρ Σίλβερ, η βοηθός του Ντιν, εγκαταλείπει γρήγορα τις βλέψεις της να συμβάλει στη δημιουργία αληθινών ταινιών, αφού «όλες οι επιτυχίες είναι ταινίες για πιστοίκια, προπωλημένες συνέχειες από κόμικς σε 3-D, κάτι απδίες φτιαγμένες σε υπολογιστή, κι όλες βρίσκονται στην γκάμα που ορίζει ένας ειδικός αλγόριθμος ότι θα αποφέρει τις μεγαλύτερες εισπράξεις. [...] Αυτά που θεωρούνται πια κινηματογραφικές πρεμιέρες είναι βιντεοπαιχνίδια για φανταστικούς κόσμους, φτιαγμένα από μαστορωμένα μυαλά, που απευθύνονται σε εφήβους τίγκα στην τεστοστερόνη και στις βουλιμικές συνοδούς τους. Οι ταινίες έχουν πεθάνει» (σελ. 47).

Το μυθιστόρημα του Γουόλτερ

δομείται γύρω από αδιάκοπα φλας μπακ: Από την Ιταλία του 1962 στη σημερινή Αμερική, στο Χόλιγουντ, αλλά και σε λιγότερο «λαμπερά» μέρη, όπως το Σιάτλ, το Αϊνταχο, με ένα πέραςμα από το Λονδίνο και το Εδιμβούργο του 2008, το οποίο δεν συγκαταλέγεται στα πιο επιτυχημένα κεφάλαια του βιβλίου: Η κριτική της πειραματικής καλλιτεχνικής σκηνής της Βρετανίας, στην οποία δοκιμάζει την τύχη του ο γιος της Ντι Μόρεϊ, είναι μάλλον προβλέψιμη, απλοϊκή και χωρίς ιδιαίτερο χιούμορ. Αντίθετα, το κοινωνικό σχόλιο του Γουόλτερ για το «boom», την ανάπτυξη της μεταπολεμικής Ιταλίας, είναι σαφώς πιο εύστοχο. Ο Πασκουάλε ονειρεύεται να αναβαθμίσει την ταπεινή πανσιόν του σε θέρετρο, ελπίζοντας ότι «η δεκαετία του 1960 θα έφερνε μια πλημμύρα από Αμερικανούς, με επικεφαλής τον bravissimo πρόεδρο των ΗΠΑ, τον Τζον Κέννεντυ και την σύζυγό του την Ζακλίν» (σελ. 14).

Το πόσο έτοιμη ήταν αυτή η Ιταλία για μια τέτοια αλλαγή ο συγγραφέας το αμφισβητεί, καθώς η χώρα κοιτάζε μεν μπροστά, ήταν όμως ακόμη δέσμοια αρχαίων προκαταλήψεων - χαρακτηριστική η σκηνή

νή όπου ακόμη και στη «μοντέρνα» Φλωρεντία ένας πατέρας βγάζει βόλτα τις έξι κόρες του καμαρώνοντας «σαν να ήταν άλογα σε δημοπρασία» (σελ. 171).

Παρά τις δραματικές ανατροπές στην πλοκή, το τέλος του βιβλίου δίνει ελπίδα. Ο συγγραφέας δεν εξιδανικεύει το παρελθόν, αλλά ούτε εξωραϊζει το παρόν, που μπορεί πάντως να γίνει καλύτερο. Οι ζωές των ανθρώπων μπορούν να αλλάξουν, ποτέ δεν είναι πολύ αργά, ακόμη και έπειτα από 50 χρόνια λάθη μπορεί να διορθωθούν και γέφυρες μπορεί να χτιστούν.

Πληθωρισμός

Ωστόσο τα «Ομορφα ερείπια», στην ωραιότερη μετάφραση της Χίλντας Παπαδημητρίου, αδικούνται από την εμφανή λαχτάρα του συγγραφέα τους να γράψει ένα μεγάλο μυθιστόρημα. Στην προσπάθειά του να κρατήσει αμείωτο το ενδιαφέρον των αναγνωστών, ο Γουόλτερ δεν αποφεύγει τη φλυαρία, πλάθει ένα πλήθος χαρακτήρων τους οποίους παρουσιάζει ενίοτε εξαντλητικά, χωρίς να συντρέχει λόγος. Και όταν εντόσσει στην πλοκή ένα υπαρκτό πρόσωπο όπως ο Ρίτσαρντ Μπάρτον, μειώνει τη γοητεία του εγχειρήματος, καθώς περιγράφει τον ηθοποιό ως έναν ζωώδη αλκοολικό (που υπήρξε), χωρίς καμία αναφορά στο αναμφισβήτητο υποκριτικό του ταλέντο.

Στα πιο ενδιαφέροντα και αληθινά λογοτεχνικά αποσπάσματα των «Ομορφων ερειπίων» είναι η αφήγηση του Άλβις Μπέντερ, Αμερικανού στρατιώτη που «απελευθέρωσε» τμήμα της Ιταλίας και ο οποίος ξαναγύρισε στη χώρα για να γράψει το βιβλίο που ονειρεύεται. Στο ένα και μοναδικό κεφάλαιο που κατόρθωσε να ολοκληρώσει, ο Μπέντερ γράφει: «Τι φορτηγή διαδικασία το τέλος ενός πολέμου. [...] υποκρινόμαστε ο ένας για χάρη του άλλου ότι θέλαμε να πολεμήσουμε. Αλλά από μέσα μας πανηγυρίζαμε που οι Γερμανοί οπισθοχωρούσαν πιο γρήγορα από ό,τι προελαύναμε εμείς κατά μήκος του συρρικνωμένου μετώπου» (σελ. 116). Ο Μπέντερ είναι ο πιο δωρικός από τους ήρωες του βιβλίου και ο πιο ατακαδόρος: «Οι ιστορίες είναι σαν τα έθνη: η Ιταλία είναι ένα μεγάλο επικό ποίημα, η Βρετανία ένα πυκνό μυθιστόρημα, η Αμερική μια κραυγαλέα κινηματογραφική ταινία Technicolor» (σελ. 435). Αναρωτιόμαστε τι θα έλεγε, αν έλεγε κάτι, για την Ελλάδα...

Τζες Γουόλτερ, «Ομορφα ερείπια», μετάφραση: Χίλντα Παπαδημητρίου, εκδόσεις Πατάκι, Αθήνα 2017, 484 σελ.